

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

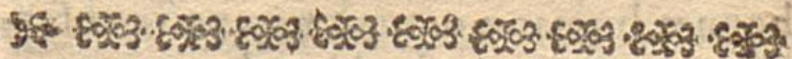
De Peccatis Et Gratia

Vindalium, 1646

Cap. XIII. De essectibus peccati.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38789

DE PECCATIS, CAP. XII. 163.
tio gratiæ. Respondeo, peccatum origi-
nale non esse quamcunque priuationem
gratiæ, sed priuationem gratiæ, ob pec-
catum primi parentis; qua ratione non
est in baptizatis, sed propter personale
ipsorum peccatum. Vnde collige, pecca-
tum primi parentis, licet non sit intrin-
secū peccato originali, vt supra ostendi-
mus, per illud tamen connotari; ideo vt
essentia peccati originalis perfectè non
intelligatur, sine tali connotatione.

CAPVT XIII.

De effectibus peccati.

SECTIO I.

Quomodo naturam corruperit.

CONCLUSIO I.

Natura humana aliquo modo cor-
rupta est per peccatum.) De hoc
agit S. Doctor 2. 2. quæst. 85. c. 1.
art. 1. docet, tria esse bona naturæ, quo-
rum primum nec tollitur, nec minuitur

per peccatum; secundum non tollitur quidem, sed diminuitur; tertium verò per peccatum primi parentis totaliter est ablatum. In primo genere boni constituit ipsa principia naturæ, & proprietates ex iis manantes. In secundo, inclinationem quam habet homo naturaliter ad virtutem, quæ per actus vitij oppositos minuitur. In tertio, donum originalis iustitiæ, quod in primo homine toti humanæ naturæ collatum fuit.

Notandum autem 1. ex art. 2. totum bonum humanæ naturæ non posse auferri per peccatum, siquidem bonum naturæ quod per peccatum diminuitur, est naturalis inclinatio ad virtutem, quæ quidem conuenit homini ex eo quod est rationalis; hinc enim habet quod operetur secundum rationem, quod est agere secundum virtutem; per peccatum autem non potest ab homine tolli, quod sit rationalis; quia iam non esset capax peccari. Vnde non est possibile, quod prædictum naturæ bonum totaliter tollatur.

Notandum 2. ex art. 3. conuenienter numerari quatuor naturæ vulnera, ex peccato primi parentis consequentia, nempe infirmitatem, ignorantiam, malitiam, & concupiscentiam. Ratio est, quia cum per peccatum amissa sit iustitia origina-

DE PECCATIS. CAP. XIII. 165

lis, quæ subiiciebat inferiores animæ vires rationi, & hanc Deo, hinc factum est, vt omnes potentia animæ maneat quodammodo destitutæ proprio ordine, quo naturaliter ordinantur ad virtutem, caque destitutio, vulneratio naturæ dicitur. Sunt autem quatuor potentia animæ, quæ possunt esse subiecta virtutum, scilicet ratio, in qua est prudentia; voluntas, in qua est iustitia, irascibilis, in qua est fortitudo; & concupiscibilis, in qua est temperantia. In quantum ergo ratio destituitur suo ordine ad verum, est vulnus ignorantia; in quantum verò voluntas destituitur ordine ad bonum, est vulnus malitia; in quantum autem irascibilis destituitur suo ordine ad arduum, est vulnus infirmitatis; & tandem in quantum concupiscentia destituitur suo ordine ad delectabile moderatum ratione, est vulnus concupiscentia.

Notandum 3. ex art. 9. mortem, aliosque defectus corporales naturæ humanæ, non esse per se effectus peccati primi parentis; quia scilicet sunt præter intentionem peccantis: esse tamen effectus per accidens, nimirum renouendo prohibens, eo modo quo diuellens columnam, per accidens mouet lapidem columnæ superpositum: nam pec peccatum illud subla-

ta est originalis iustitia, per quam non solum inferiores animæ vires continebantur sub ratione, absque omni deordinatione, sed etiam totum corpus continebatur sub anima, absque omni defectu. Quare sicut vulnerata est humana natura, quantum ad animam, per deordinationem potentiarum: ita est corruptibilis effecta, per deordinationem ipsius corporis.

CONCLUSIO II. Peccatum causat aliquam maculam in anima.) Hoc probat S. Doctor 1. 2. quæst. 87. art. 1. quia sicut corpus nitidum, ex contactu alterius corporis, perdit suum nitorem, & maculam contrahit; ita anima, quia peccando adhæret rebus quibusdam, contra lumen rationis, & diuinæ legis; ex ea adhæssione, quæ est veluti quidam tactus, amittit nitorem illum quem habet, ex refulgentia naturalis, & diuini luminis, per quod dirigitur in operationibus suis. Notat autem art. 2. maculam manere in anima post actum peccati, quia vt dictum est, macula importat quendam defectum nitore, propter recessum à lumine rationis, & diuinæ legis; & ideo quando homo manet extra huiusmodi lumen, manet in eo macula peccati; sed postquam redit ad lumen rationis, & ad

DE PECCATIS. CAP. XIII. 167

Lumen diuinum, per motum quendam voluntatis priori motui contrarium, tunc macula cessat.

Quæres, quid sit macula illa quam homo peccando contrahit, quæque post actuale peccatum perseuerat in anima, hominemque denominat sordidum, maculatum, & habitualiter peccatorem. Respondeo, maculam illam nihil aliud esse quàm ipsum peccatum actuale, quatenus quoad suam malitiam moraliter perseuerat, etiam transacto ipso actu, iamque peccatum habituale denominatur. Non enim apparet, quid aliud esse possit prædicta macula, siquidem post actum peccati, nihil ex eo superest in anima quàm vel priuatio gratiæ, vel reatus poenæ, vel habitus realis ab eo productus: at macula peccati non est priuatio gratiæ, cum ille qui versatur in peccato mortali, per nouum peccatum mortale contrahat nouam maculam, neque tamen priuetur gratia. Iustus etiam per peccatum veniale aliquam maculam contrahat, non tamen priuetur gratia.

Non etiam peccati macula sita est in reatu poenæ, seu in obligatione soluendi poenam peccato commisso debitam. Nam macula illa est peccatum, vt vel ex eo patet, quòd tollatur per Sacramenta

Baptismi, & Pœnitentiæ, quæ fides docet, ad remissionem peccatorum instituta esse. At reatus pœnæ non est peccatum, sed quid posterius peccato; cum non ideo quis sit peccator, quia pœnam meretur, sed potius ideo pœnam meretur, quia peccator est.

At neque dici potest, maculam illam esse habitum realem, ex actu peccati productum; tum quia non ex omni actu peccati producit habitus, nullum autem est peccatum, quod non relinquat maculam; tum quia per pœnitentiam tollitur peccati macula, at habitus prauus adhuc remanet. Quare à sufficienti enumeratione concludimus, maculam peccati nihil aliud esse formaliter, quàm ipsum peccatum actuale, quatenus moraliter perseverat, nondumque per pœnitentiam est retractatum, aut remissum per gratiam. Quod rursus ex eo suadetur, quia macula illa est peccatum, ut dictum est, at non aliud quàm quod præterit, quia alioqui quicumque peccaret actu, duobus peccatis distinctis obnoxius esset: neque etiam est peccatum illud præteritum ut sic cum macula adhuc maneat: ergo est peccatum præteritum, ut moraliter perseverans. Confirmatur, nam homo dicitur mori in peccato quod non retractavit,

D E PECCATIS. CAP. XIII. 169
retractavit, & propter illud damnari:
macula ergo in qua moritur, nihil est
aliud quàm peccatum præteritum adhuc
perseuerans.

S E C T I O II.

De reatu & pœna peccati.

C O N C L U S I O I.

R Eatus pœnæ est effectus peccati. Ita
S. Thomas 1. 2. quæst. 87. art. 1.
quod probat, quia videmus in rebus na-
turalibus, & humanis, quicquid contra
aliquem ordinem insurgit, ab eo ordi-
ne & principe ordinis deprimi; at qui
peccat, agit contra triplicem ordinem,
rationis, legis humanæ, & diuinæ; quare
triplicem pœnam incurrit, vnã quidem
à seipso, quæ est conscientiæ remorsus,
aliã ab homine, tertiam verò à Deo.

Quæret hic aliquis, an peccatum pos-
sit esse pœna peccati. Ad quod S. Thomas
art. 2. respondet cum distinctione. Nam
per se loquendo, peccatum nullo modo
potest esse pœna peccati; quia de ratio-
ne peccati est, vt sit voluntarius, de ra-
tione autem pœnæ, vt sit contra volun-
de Pecc. H

tatem. Per accidens verò potest peccatum esse pœna peccati tripliciter, 1. ex parte causæ, quæ est remotio prohibentis; cum enim ipsa subtractio gratiæ, qua peccatum impediatur, sit quædam pœna, & à Deo, peccatum etiam inde sequens pœna dicitur. 2. ex parte substantiæ actus, quæ afflictionē inducit, siue sit actus interior siue exterior. 3. ex parte effectus, vt scilicet aliquod peccatum dicatur pœna, respectu effectus consequentis.

In hac re puto certum esse, peccatum vt peccatum, non posse esse pœnam peccati præcedentis: nam Deus cum sit Iudex iustus, amat pœnam quam infligit propter peccatum, & per eam vult iniuriam sibi factam vlcisci, hoc enim totum honestum est, cum spectet ad iustitiam vindicatiuam: Deus autem non potest amare peccatum, vt peccatum, est, neque potest velle, vt per illud iniuria sibi illata reparetur; hoc enim aliud nihil esset quàm velle vnâ iniuriam refarcire per aliam, eamque vt plurimum maiorem, quod vt patet, fieri nequit. Impossibile igitur est quod vnus peccatum sit propriè, & per se pœna alterius.

Dices, peccatum formaliter spectatum est malum homini, ergo potest esse pœna illius. Confirmatur, nam calor in-

tensissimus potest esse pœna corporis humani, quia est malus, & disconueniens illi. Respondeo peccatum esse malum culpæ respectu hominis, adeoque non posse per se esse malû pœnæ; cum honestè à Deo amari non possit, neque infligi ad compensandam iniuriam sibi factam, ut dictum est. Vnde aperta est differentia inter peccatum, & calorem intensissimum, qui cum nullam malitiam contineat, iustè in vindictam sceleris, à supremo iudice appeti potest.

Maior dubitatio est, an peccatum materialiter spectatum, possit esse pœna alterius peccati. Respondeo negatiuè, quia cum pœna sit obiectum iustitiæ vindictiue, potest Deus honestè eam velle, & directè intendere; potest etiam si opus sit, peccatorem ad eam compellere. Non tamen potest Deus velle, & directè intendere actum peccati, hominemque ad talem actum impellere: quia sic vellet peccatum, essetque causa illius ut alibi non semel à nobis probatum est.

Quòd si quis obiiciat illud Pauli Roman. i. Propter quod tradidit eos Deus in desideria cordis eorum; Respondet S. Doctor loco citato, hoc verum esse, quatenus deserti homines ab auxilio

diuinæ gratiæ, vincuntur à passionibus, qua ratione ait peccatum semper dici pœnam præcedentis peccati. Quam responsionē à studiosis doctrinæ S. Thomæ obseruari velim, vt intelligant quàm longè à vera illius, imò & Pauli mēte abeāt, qui pronunciare audent, traditionem prædictam, quàm Doctor Angelicus ait semper referendam esse, in meram subtractionem auxiliorum gratiæ, fieri semper per motiones reales, & positiuas quibus aiunt: Deum in pœnam vnus peccati, physicè prædeterminare ad aliud peccatum, quoad entitatem spectatum.

CONCLUSIO II. Aliquod peccatum inducit reatum pœnæ æternæ. Ita S. Doctor art. 3. quod probat, quia cùm peccatum ex hoc inducat reatum pœnæ, quod peruertit aliquem ordinem, tandiu manet reatus pœnæ quandiu peruersitas ordinis remanet. Interdum autem peruertitur ordo irreparabiliter, nimirum si subtrahatur principium ordinis, vt patet exemplo visus, qui si corrumpatur, non potest reparari visio, nisi per virtutem diuinam. Cùm igitur charitas sit principium ordinis, quo voluntas subditur Deo, peccata mortalia sunt irreparabilia, cùm iis charitas tollatur, sicque inducunt reatum pœnæ æternæ. Confir-

DE PECCATIS. CAP. XIII. 173

matur hæc ratio, nam per peccatum mortale amittitur gratia; at sine gratia quid faciet homo, vt iniuriam Deo illatam compenſet?

Nota 1. certum eſſe ex fide, peccato mortali reſpondere duplicem pœnam, alteram damni, quæ conſiſtit in priuatione viſionis Dei; alteram ſenſus, quæ poſita eſt in cruciatibus, ab igne infernali cauſatis.

Nota 2. vtramque illam pœnam eſſe æternam, nam de priori dicitur 1. ad Cor. 6. Iniqui regnum Dei non poſſidebunt; de poſteriori verò Matth. 25. Ite maledicti in ignem æternum: Imò illud, ite, denotat quandam eiectionem æternam à viſione Dei. Vnde damnatur error, tum eorum qui olim dixerunt, pœnas omnium damnatorum aliquando finiendas, tum eorum qui id limitabant, ad pœnas Chriſtianorum. Hæc & ſimilia humanæ rationis figmenta fundamento carent, & veritati in Scriptura reuelatæ, ac in Conciliis definitis apertè repugnant.

Nota 3. pœnas damnatorum æqualem ſemper intenſionem habituras, vt ſatis indicat Scriptura cùm docet, pœnas illas fore æternas, & cùm ignem inferni vocat inextinguibilem. Iſta enim & ſimilia

denotant, pœnas damnatorum statum
quendam immutabilem habituras; ita
scilicet ut nunquam minuendævel au-
gendæ sint. Quod etiam non obscure in-
nuitur verbis illis Eccles. 11. Si ceciderit
lignum ad austrum, aut ad aquilonem,
in quocunque loco ceciderit ibi erit.

Nota 4. pœnam damnatorum etsi æter-
nam, esse proportionatam culpæ, neque
esse maiorem quàm culpa ipsa mereatur;
quod non tantum suaderi potest ratione S.
Thomæ ante allata, quæ ex ipso peccato
sumitur, sed etiã & maximè ex eo, quòd
eiusmodi pœna à Deo peccato mortali
est constituta: si enim prudentia, &
probitas humani legislatoris sufficit, ut
dicamus pœnas ab eo sceleribus decre-
tas, iustas esse, & non excedere eorum
demeritum: quantò magis idem iudicium
ferendum est de Deo, qui non modo
iustus est, & sanctus, sed etiam ipsamet
iustitia, & sanctitas.

CONCLUSIO III. Peccato
mortali non debetur pœna infinita secun-
dum quantitatem, seu intensionem gra-
dum. ratio est, quia iustitiæ æqualitas
postulat, ut pœna sit proportionata cul-
pæ; at hæc est simpliciter finita; esto sit in-
finita secundum quid, seu extrinsecè;
quia continet auersionem à Deo, qui est

bonum infinitum, ergo & pœna simpliciter finita esse debet. Minor ostenditur, quia in peccato mortali tria considerari possunt 1. quòd opponatur tali virtuti. 2. quòd priuetur gratia. 3. quòd per illud Deus offendatur. At peccatum mortale nequit esse infinitum, ex vlllo horum capitum, non ex 1. aut 2. quia virtus cui peccatum opponitur, & gratia qua priuat, sunt qualitates finitæ: non etiam ex 3. quia aliàs sequeretur peccata ipsa venialia; cum iis Deus offendatur, habere malitiam simpliciter infinitam. Item peccata omnia mortalia continere æqualem malitiam, & vnum non esse maius alio: quæ, & similia valdè absurda sunt.

Dices 1. offensa crescit iuxta dignitatem personæ offensæ, ergo si persona est infinite digna, offensa erit simpliciter infinita. Respondeo non sequi, sufficit enim quòd talis offensa, cæteris paribus, sit maior quacunque offensa, contra personam minùs dignam patrata.

Contra illa offensa est simpliciter infinita, quæ infinitas offensas aliàs aliis maiores, grauitate superat. Verùm hoc falsum est, alioqui homo esset simpliciter infinitus; cū possit Deus aliàs, & aliàs

species in infinitum multiplicare; quæ ad perfectionem speciei humanæ nunquam pertingent.

Dices 2. qui peccat mortaliter, Deum inhonorat, & quantum est ex se, eius divinitatem destruit; hoc autem nocumentum est infinitum, ac proinde malitiam, & offensam simpliciter infinitam in peccato arguit. Respondeo mortaliter peccantem, Deo auferre aliquem honorem externum, qui est aliquid finitum; & quia constituit ultimum finem in creatura, censei quodammodo destruere Deum, qui essentialiter est ultimus finis omnium; non quòd verum aliquod nocumentum ei inferat, aut inferre possit.

Ex dictis collige, pœnam damnatorum siue damni, siue sensus, de facto esse simpliciter finitam, quoad intensionem. Et de priori patet, quia per illam homo priuatur visione Dei, quæ finita est & limitata. De posteriori verò, quia creatura non est capax cruciatus, aut doloris infinite intensi. Est tamen observandum discrimen inter pœnas illas, quòd pœna damni dicitur secundum quid infinita, ut docet S. Thomas art. 4. quia per illam homo priuatur Deo, qui est bonum infinitum: at verò pœna sensus est finita, etiam obiectivè, quia id, quicquid sit,

quod causat proximè talem pœnam, non potest habere nisi disconuenientiam finitam.

Quæret hic aliquis, an pœna damnatorum sit æqualis. Qua in re tria dicenda sunt 1. pœnam sensus non esse in omnibus damnatis æqualem, siquidem pro mensura peccati, erit & plagarum modus, vt dicitur Deuter. 25. at dici non potest, omnes qui damnantur, habere peccata æqualia. 2. pœnam damni, si consideretur vt est priuatio visionis Dei, esse æqualem in omnibus damnatis; cum omnes tali visione omnino priuati sint. 3. eandem pœnam si consideretur, vt est pœna, esse grauiorem in vno damnato, quàm in alio; licèt enim omnes æqualiter careant visione Dei, vnus tamen magis dolet tali priuatione, quàm alius; quatenus considerat se ob plura, aut grauiora peccata in eam incurrisse, Deumque ex maiori odio, non modo pœnam sensus ei immittere, sed etiam visionem beatificam ei denegare.

CONCLUSIO IV. Infantes qui cum solo peccato originali moriuntur, non puniuntur pœna sensus, puniuntur tamen pœna damni.) Prior pars probatur, quia cum infantes illi propria voluntate non peccauerint, non videtur

consentaneum diuinæ bonitati, vt igne infernali crucientur. Confirmatur, nam cum Christus aliquos in ignem æternum mittat, rationem affert Matth. 25. quia opera misericordiæ non exercuerunt. Unde supponit eos potuisse eiusmodi operibus vacare, quod de infantibus, ante vsum rationis decedentibus, dici non potest.

Posterior pars est certa, sumiturque tum ex verbis illis Ioan. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei? tum ex Concilio Tridentino sess. 5. de peccato originali can. 4. vbi damnantur qui dicunt, infantes nihil ex Adam trahere originalis peccati, quod regenerationis lauacro necesse sit expiari, ad vitam æternam consequendam: tum quia ex supradictis, peccatum originale est verum peccatum, quo infans est maculatus coram Deo, eique exorsus; consistit etiam in priuatione gratiæ & charitatis habituales, adeoque priuat infantem iure hæreditatis ad vitam æternam. At Deus non confert vitam æternam, nisi iis qui mundati sunt ab omni peccato, qui que sunt filij ipsius adoptiui per gratiam. Quare qui decedunt cum peccato originali, puniuntur pœna damni quæ consistit in priuatione visionis Dei.

DE PECCATIS. CAP. XIII.

Circa hæc dubitari solet, an priuatio visionis Dei sit coniuncta in infantibus, cum tristitia & dolore. Responsio communis est negatiua, siue quia non intelligunt, quantum sit bonum visio beatifica, qua priuati sunt; siue quia cognoscunt se non fuisse proximè ordinatos ad eam consequendam. Vnde non magis affliguntur de illius priuatione, quàm plebeius doleat quòd ad Imperium euectus non sit. Imò aliqui probabiliter existimant, eos habere perfectam cognitionem rerum naturalium, adeòque potiri beatitudine, & delectatione quæ ex tali notitia procedit.

Dices 1. ex Concilio Florent. sess. vltima eos qui cum peccato mortali, actuali, vel originali discedunt ex hac vita, mox in infernum descendere, ibique disparibus pœnis puniri. Respondeo hinc non sequi infantes magna affici tristitia, Quòd Deum non videant: quia sub nomine inferni comprehendi solet etiam limbus, in quo nullus est cruciatus; aut certè dicendum esset, infantes non modo pœna damni, sed etiam pœna sensus affici, quod probabilitate caret. Quod autè dicit Conciliū de disparitate pœnarū, non debet intelligi de infantibus inter se collatis, sed cū iis qui moriuntur

180 TRACT DE PECC. CAP. XIII.

in peccatis actualibus: istis enim pœna
damni, & sensus plectuntur, cum illi so-
lam pœnam damni sustineant.

Dices 2. Augustinum non vno in loco,
nostræ sententiæ satis apertè refragari.
Respondeo 1. Augustinum disputando
contra Pelagianos tam de peccato origi-
nali, quàm de gratia & libero arbitrio,
aliquando modum in verbis excedere ut
à plerisque obseruatum est. 2. August.
nihil affirmasse de pœnis paruulorum, nisi
dubitando, ut patet ex verbis illis
epist. 28. Cum ventum est ad pœnas
paruulorum, magnis angustiis coarctor,
nec inuenio prorsus quid respondeam.
Quare saluo honore ipsi debito, constan-
tem, omnium ferè Theologorum sen-
tentiam tutò sequi possumus.

